ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 26.01.2006
COM(2006) 22 τελικό

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 98/49/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998, σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων επικουρικής (συμπληρωματικής) συνταξιοδότησης των μισθωτών και των μη μισθωτών που μετακινούνται εντός της Κοινότητας

{SEC(2006) 82}

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ 3

II. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ 4

III. ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΝΤΑΙ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ 5

1. Ίση μεταχείριση όσον αφορά τη διατήρηση των δικαιωμάτων 5

2. Εξασφάλιση των διασυνοριακών καταβολών 6

3. Διασυνοριακή ασφάλιση των αποσπασμένων εργαζόμενων 7

α) Θεσπισμένα μέτρα για τη δυνατότητα καταβολής εισφορών από τους ίδιους τους αποσπασμένους εργαζόμενους ή για λογαριασμό τους, άρθρο 6 παράγραφος 1 8

β) Απαλλαγή από εισφορές, άρθρο 6 παράγραφος 2 8

4. Παροχή ενημέρωσης στους ασφαλισμένους 9

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ 10

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης έχουν αναπτυχθεί ακολουθώντας πολύ ετερόκλητες κατευθύνσεις στα διάφορα κράτη μέλη. Σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει πλέον 25 κράτη μέλη και το συνταξιοδοτικό τοπίο στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρουσιάζει ακόμη μεγαλύτερη πολυμορφία. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται όχι μόνο στα εκ του νόμου προβλεπόμενα συνταξιοδοτικά συστήματα αλλά και στα συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης και καθιστά δύσκολη την κατάταξη των συστημάτων σύμφωνα με την παραδοσιακή ταξινόμηση των τριών πυλώνων[1].

Η εφαρμογή της θεμελιώδους αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, η οποία κατοχυρώνεται στη συνθήκη ΕΚ, συνεπάγεται την προστασία των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, τόσο των εκ του νόμου προβλεπόμενων (υποχρεωτικών) όσο και των επικουρικών, των εργαζομένων που μετακινούνται στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ενώ ο συντονισμός των συνταξιοδοτικών συστημάτων στο πλαίσιο της κοινωνικής ασφάλισης παρέχει στους διακινούμενους εργαζόμενους τη δυνατότητα να διατηρούν στο ακέραιο τα σωρευμένα συνταξιοδοτικά δικαιώματά τους όσον αφορά την υποχρεωτική ασφάλιση, από την άλλη πλευρά τα μέτρα για τη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων επικουρικής συνταξιοδότησης βρίσκονται ακόμη σε πρώιμο στάδιο. Είναι ευρέως παραδεκτό ότι το σύστημα συντονισμού που προβλέπεται στον κανονισμό αριθ. 1408/71/ΕΟΚ, και ιδίως οι κανόνες συνυπολογισμού των συστημάτων υποχρεωτικής συνταξιοδότησης, είναι κατ' αρχήν ακατάλληλο για τα συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης. Η εξαιρετική πολυμορφία των συστημάτων αυτού του είδους τόσο εντός όσο και μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και το γεγονός ότι τα συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης δεν απορρέουν συνήθως από τη νομοθεσία αλλά αποτελούν πρωτοβουλία του ιδιωτικού τομέα, καθιστούν δύσκολη την εφαρμογή τέτοιων κανόνων. Έτσι, ο κανονισμός αριθ. 1408/71/ΕΟΚ επεκτείνεται σε ελάχιστα συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης. Μια οδηγία στον τομέα της παροχής επικουρικής σύνταξης κρίθηκε μάλλον καταλληλότερο νομικό μέσο για την προστασία των δικαιωμάτων επικουρικής συνταξιοδότησης των ατόμων που μετακινούνται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στις 29 Ιουνίου 1998 το Συμβούλιο εξέδωσε την οδηγία 98/49/ΕΚ («η οδηγία») σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων επικουρικής συνταξιοδότησης των μισθωτών και των μη μισθωτών που μετακινούνται εντός της Κοινότητας[2]. Η οδηγία έπρεπε να εφαρμοστεί στα κράτη μέλη της ΕΕ-15 έως τις 25 Ιουλίου 2001 και στα νέα κράτη μέλη έως την 1η Μαΐου 2004. Τα μέτρα που πρέπει να θεσπιστούν σύμφωνα με αυτή την οδηγία λαμβάνουν υπόψη την ιδιαίτερη φύση και τα χαρακτηριστικά των συστημάτων επικουρικής συνταξιοδότησης. Με τη θέσπιση ορισμένων δικαιωμάτων για τους ασφαλισμένους σε συστήματα αυτού του είδους, η οδηγία περιορίζει τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία, τα οποία θέτει η απώλεια του συνόλου ή μέρους των δικαιωμάτων επικουρικής συνταξιοδότησης συνεπεία της μετακίνησης σε άλλο κράτος μέλος με σκοπό την εργασία. Τα δικαιώματα αυτά παρουσιάζονται αναλυτικά στο μέρος ΙΙΙ.

---

1 Η ταξινόμηση αναφέρεται μεταξύ άλλων στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 11ης Μαΐου 1999 «Προς μια ενιαία αγορά για τις επικουρικές συντάξεις – Αποτελέσματα των διαβουλεύσεων σχετικά με το πράσινο βιβλίο για τις επικουρικές συντάξεις στην ενιαία αγορά» [COM(99) 134 τελικό].

2 ΕΕ L 209 της 25.7.1998, σ. 46.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 3 της οδηγίας, η παρούσα έκθεση αναφέρεται στην εφαρμογή της οδηγίας και, όπου χρειάζεται, προτείνει ενδεχομένως αναγκαίες τροποποιήσεις. Προκειμένου να διαμορφωθεί μια κατά το δυνατόν πληρέστερη εικόνα, απεστάλη σχετικό ερωτηματολόγιο στις κυβερνήσεις των κρατών μελών και των χωρών ΕΖΕΣ[3]. Η Επιτροπή συμβουλεύτηκε και τα μέλη του φόρουμ για τις συντάξεις[4]. Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε κυρίως με βάση τις πληροφορίες που έδωσαν οι ερωτηθέντες. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι πληροφορίες που διαβιβάστηκαν στην Επιτροπή παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές ως προς το περιεχόμενο και τον βαθμό λεπτομέρειας. Το περιεχόμενο της έκθεσης παρουσιάζει την κατάσταση στα κράτη μέλη το Σεπτέμβριο του 2005.

II. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Κατά την έννοια των διατάξεων της οδηγίας, ο όρος «σύστημα επικουρικής (συμπληρωματικής) συνταξιοδότησης» αναφέρεται σε κάθε επαγγελματικό σύστημα συνταξιοδότησης, το οποίο είναι σύμφωνο προς την εθνική νομοθεσία και πρακτική, ή σε οποιαδήποτε συλλογική ή άλλη παραπλήσια συμφωνία που προορίζεται για τη χορήγηση επικουρικής σύνταξης σε μισθωτούς και μη μισθωτούς, ανεξάρτητα από τον υποχρεωτικό ή προαιρετικό χαρακτήρα των συστημάτων αυτού του είδους. Από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αποκλείονται τα συστήματα που καλύπτονται από τον όρο «νομοθεσία» όπως προσδιορίζεται στο πρώτο εδάφιο του στοιχείου ι) του άρθρου 1 του κανονισμού αριθ. 1408/71/ΕΟΚ, καθώς και τα συστήματα για τα οποία τα κράτη μέλη προβαίνουν σε δήλωση βάσει του εν λόγω άρθρου.

Στον πίνακα 1 «Καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής» του παραρτήματος 1 στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που επισυνάπτεται στην έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 98/49/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998, σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων επικουρικής (συμπληρωματικής) συνταξιοδότησης των μισθωτών και των μη μισθωτών που μετακινούνται εντός της Κοινότητας δίνεται μια συνοπτική εικόνα των επικουρικών συνταξιοδοτικών παροχών που καταβάλλονται στα κράτη μέλη και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής. Στον ίδιο πίνακα αναφέρονται και τα συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης που καλύπτονται κατ'εξαίρεση από τον κανονισμό αριθ. 1408/71/ΕΟΚ, εφόσον υπάρχουν. Κάθε άλλη πληροφορία που δίνεται στην παρούσα έκθεση σχετικά με τα μέτρα εφαρμογής των κρατών μελών αναφέρεται στα συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης που απαριθμούνται σε αυτό τον πίνακα. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο πίνακας αυτός δεν μπορεί να είναι εξαντλητικός λόγω της πολυπλοκότητας και της μεγάλης πολυμορφίας των συστημάτων επικουρικής συνταξιοδότησης.

Η οδηγία ισχύει ανεξάρτητα από το εάν η επικουρική συνταξιοδότηση βασίζεται σε χρηματοδότηση, διανεμητικό σύστημα ή λογιστικά αποθεματικά. Τα περισσότερα συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης λειτουργούν σε κεφαλαιοποιητική βάση – με απλούς όρους, αυτό σημαίνει ότι κάποια «κεφάλαια» που υπάρχουν χωριστά από τον εργοδότη εισπράττουν εισφορές, τις επενδύουν και καταβάλλουν τις παροχές. Υπάρχουν όμως και άλλα συστήματα που χρηματοδοτούνται σε διανεμητική βάση ή συνδυάζονται με κεφαλαιοποιητική μέθοδο

---

[3] Απαντήσεις έστειλε μόνον η Νορβηγία.

[4] Το φόρουμ για τις συντάξεις είναι επιτροπή στον τομέα των επικουρικών συντάξεων, στην οποία συμμετέχουν τα κράτη μέλη, οι κοινωνικοί εταίροι και οι καθ' ύλην αρμόδιες ευρωπαϊκές ομοσπονδίες. Η επιτροπή συγκροτήθηκε επισήμως με την απόφαση C (2001) 1775 της Επιτροπής της 9ης Ιουλίου 2001. Στο ερωτηματολόγιο απάντησαν οι ακόλουθοι ενδιαφερόμενοι οργανισμοί: AIM, EAPSPI και EFRP. Μερικοί εθνικοί οργανισμοί απάντησαν χωριστά στο ερωτηματολόγιο.

καθώς και με λογιστικά αποθεματικά. Σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν στο ερωτηματολόγιο, συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης βασιζόμενα στην τελευταία μορφή χρηματοδότησης, δηλ. στη σύσταση λογιστικών αποθεματικών προκειμένου να υποστηριχτούν συνταξιοδοτικές υποσχέσεις, υπάρχουν σχεδόν στα μισά κράτη μέλη. Πρόκειται για τα εξής: Αυστρία, Βέλγιο, Γερμανία, Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Πορτογαλία, Σουηδία και Νορβηγία.

Επί πλέον, η οδηγία ισχύει όχι μόνον για τις συντάξεις γήρατος αλλά και, όπου αυτό προβλέπεται, για τις παροχές αναπηρίας και επιζώντων. Σε όλα τα κράτη μέλη όπου το δικαίωμα επιζώντος είναι ασφαλίσιμος βιομετρικός κίνδυνος, οι σύζυγοι και τα παιδιά είναι πιθανοί επιζώντες. Αυτό εξασφαλίζεται με ρητή αναφορά ή με τη χρησιμοποίηση ευρύτερων όρων, π.χ. νόμιμοι κληρονόμοι ή δικαιούχος, στο πλαίσιο των οποίων μπορούν να ενταχθούν επίσης οι σύζυγοι και τα παιδιά.

III. ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΝΤΑΙ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

1. Ίση μεταχείριση όσον αφορά τη διατήρηση των δικαιωμάτων

Το άρθρο 4 της οδηγίας ορίζει ότι όταν ένας εργαζόμενος με θεμελιωμένα δικαιώματα από την ασφάλισή του σε σύστημα επικουρικής συνταξιοδότησης κάποιου κράτους μέλους μετακινείται σε άλλο κράτος μέλος, τα δικαιώματα αυτά πρέπει να διατηρούνται τουλάχιστον στον ίδιο βαθμό με τα δικαιώματα των εργαζομένων που εξέρχονται από το επάγγελμα αλλά παραμένουν στο ίδιο κράτος μέλος.

Ο στόχος του άρθρου αυτού είναι να εξασφαλιστεί ότι τα άτομα που μετακινούνται σε άλλο κράτος μέλος δεν πρόκειται να περιέλθουν σε μειονεκτικότερη θέση από τα άτομα που εγκαταλείπουν μια δραστηριότητα αλλά παραμένουν στο ίδιο κράτος μέλος. Με τη θέσπιση αυτής της αρχής, το άρθρο 4 εξασφαλίζει ως ελάχιστη απαίτηση την ίση μεταχείριση των εγχώριων και των διασυνοριακών ασφαλισμένων όσον αφορά τη διατήρηση των κεκτημένων δικαιωμάτων.

Σύμφωνα με ορισμένα κράτη μέλη, δεν υπήρχε ανάγκη να θεσπιστούν ειδικά μέτρα με σκοπό τη συμμόρφωση με το εν λόγω άρθρο. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών δικαιολόγησαν τη θέση τους επισημαίνοντας το γεγονός ότι τα ισχύοντα νομοθετικά πλαίσια και οι συλλογικές συμβάσεις που διέπουν τη διατήρηση θεμελιωμένων δικαιωμάτων δεν κάνουν καμία διάκριση μεταξύ των εργαζομένων που παραμένουν σε ένα κράτος μέλος και εκείνων που μετακινούνται σε άλλο κράτος μέλος.

Ωστόσο, μερικά κράτη μέλη θέσπισαν ειδική ρύθμιση με στόχο να εξασφαλίσουν την ισότιμη ισχύ των ίδιων αρχών για τη διατήρηση των κεκτημένων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων όταν ο ασφαλισμένος ενός συστήματος μετακινείται για να διαβιώσει σε άλλο κράτος μέλος. Ειδικές διατάξεις αυτού του είδους έχουν προβλεφθεί στη νομοθεσία της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ελλάδας[5], του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιρλανδίας, των Κάτω Χωρών, της Λεττονίας, του Λουξεμβούργου, της Πολωνίας, της Πορτογαλίας και της Νορβηγίας. Τα προαναφερόμενα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν δύο διαφορετικές νομικές μεθόδους για τον σκοπό αυτό. Η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία αποφάσισαν να απαγορεύσουν

[5] Η ελληνική νομοθεσία θεσπίστηκε τελικά στις 3 Νοεμβρίου 2004 (προεδρικό διάταγμα υπ' αριθ. 227/2004, το οποίο δημοσιεύτηκε στο Φ.ΕΚ 212 της 5ης Νοεμβρίου 2004).

κάθε διαφορετικό κανόνα, ενώ τα υπόλοιπα από αυτά τα κράτη μέλη προτίμησαν να θεσπίσουν έναν θετικό κανόνα για να εξασφαλίσουν την ίση μεταχείριση[6]. Σύμφωνα με τις εσθονικές αρχές, η Εσθονία έχει εφαρμόσει την οδηγία 98/49/ΕΚ όσον αφορά το υποχρεωτικό κεφαλαιοποιητικό σύστημα συντάξεων, καθώς η οδηγία εφαρμόζεται με τον νόμο περί κεφαλαιοποιητικού συστήματος συντάξεων[7].

Ο αντίκτυπος της οδηγίας ως προς αυτό το σημείο, με την έννοια της ώθησης για ουσιαστική αλλαγή, φαίνεται ότι στην πράξη ήταν περιορισμένος, αφού τα κράτη μέλη επισήμαναν ότι εν προκειμένω η απαγόρευση των διακρίσεων προβλεπόταν ήδη πριν από την έκδοση της οδηγίας. Για τις αντίστοιχες παραπομπές στις εθνικές διατάξεις, βλ. παράρτημα 1 – πίνακα 2 «Ίση μεταχείριση ως προς τη διατήρηση», στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που επισυνάπτεται στην έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 98/49/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998, σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων επικουρικής (συμπληρωματικής) συνταξιοδότησης των μισθωτών και των μη μισθωτών που μετακινούνται εντός της Κοινότητας.

2. Εξασφάλιση των διασυνοριακών καταβολών

Σύμφωνα με το άρθρο 5 της οδηγίας, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν την καταβολή των παροχών στους ασφαλισμένους και στους πρώην ασφαλισμένους σε συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης, καθώς και σε άλλους δικαιούχους των συστημάτων αυτών, σε όλα τα κράτη μέλη, μετά την αφαίρεση τυχόν φόρων και τραπεζικών επιβαρύνσεων. Η καταβολή των παροχών σε όλη την Ευρώπη είναι ουσιώδης προϋπόθεση για την υλοποίηση της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας τόσο των εργαζομένων όσο και των κεφαλαίων.

Μερικά κράτη μέλη (Γαλλία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πορτογαλία, Σλοβενία, και Φινλανδία) και η Νορβηγία εισήγαγαν ειδική διάταξη στη νομοθεσία τους, η οποία ορίζει ότι οι προβλεπόμενες παροχές καταβάλλονται στους δικαιούχους που μετακινήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος[8].

Η διάταξη αυτή – σε αντίθεση με τις άλλες προαναφερόμενες – είχε ήδη θεσπιστεί πριν από την έκδοση της οδηγίας. Η Ισπανία και η Κύπρος δεν θέσπισαν ειδική διάταξη αποκλειστικά και μόνον για την εφαρμογή της οδηγίας, αλλά ένα γενικότερο νομοθέτημα που ορίζει ότι η κυκλοφορία των κεφαλαίων και οι πληρωμές μεταξύ των ημεδαπών και των υπηκόων των άλλων κρατών μελών πραγματοποιούνται χωρίς κανένα περιορισμό.

---

6 Η εκτελεστική νομοθεσία της Πορτογαλίας, π.χ., περιέχει την ακόλουθη διατύπωση: «Οι εργαζόμενοι που είναι ασφαλισμένοι σε σύστημα επικουρικής συνταξιοδότησης στο πλαίσιο του οποίου παύουν να καταβάλλονται εισφορές στο όνομά τους επειδή μετακινούνται από ένα κράτος μέλος σε άλλο, διατηρούν τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα που θεμελίωσαν σε τέτοια συστήματα με τους ίδιους όρους που ισχύουν και για τους ασφαλισμένους που έχουν διακόψει την καταβολή εισφορών αλλά παραμένουν εντός της εθνικής επικράτειας. 2.1 Οι διατάξεις της παραγράφου 1 ισχύουν και για τους λοιπούς δικαιούχους του εκάστοτε επικουρικού συστήματος.».

7 Απάντηση των εσθονικών αρχών της 1.8.2005. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία αξιολόγησης του κεφαλαιοποιητικού συστήματος συντάξεων της Εσθονίας.

8 Παράδειγμα αυτής της ειδικής διάταξης αποτελεί η ακόλουθη διατύπωση του φινλανδικού νόμου περί ασφαλιστικών ταμείων: «Οι επικουρικές παροχές για τους ασφαλισμένους σε ταμείο, ή για άλλους ασφαλισμένους και πρώην ασφαλισμένους στο σύστημα επικουρικών παροχών, καταβάλλονται και στις άλλες χώρες μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου με τους ίδιους όρους που ισχύουν στη Φινλανδία. Εκτός εάν άλλως ορίζεται στο καταστατικό του ταμείου, οι επικουρικές παροχές είναι δυνατό να καταβάλλονται και σε χώρες εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.».

Στις περιπτώσεις όπου δεν έχει ληφθεί κανένα νομικό μέτρο, τα αντίστοιχα κράτη μέλη δήλωσαν ότι οι εθνικές νομικές διατάξεις ή οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας συμμορφώνονταν ήδη με την απαίτηση του άρθρου 5. Τούτο προκύπτει – σύμφωνα με τα περισσότερα από αυτά τα κράτη μέλη – από το γεγονός ότι η κείμενη νομοθεσία τους δεν κάνει καμία διάκριση, όσον αφορά τις καταβολές, μεταξύ ασφαλισμένων που παραμένουν στη χώρα και ασφαλισμένων που μετακινούνται σε άλλο κράτος μέλος. Άλλα κράτη μέλη δήλωσαν ότι δεν υπήρχε ανάγκη να θεσπιστούν ρητά μέτρα διότι η νομοθεσία τους δεν περιέχει διατάξεις που να παρεμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων όσον αφορά τις διασυνοριακές καταβολές στο πλαίσιο συστημάτων επικουρικής συνταξιοδότησης.

Όπως συμβαίνει και με το άρθρο 4, το υπό εξέταση άρθρο δεν φαίνεται να έδωσε ώθηση σε σημαντικές αλλαγές στην πρακτική των κρατών μελών. Ακόμη και τα κράτη μέλη που θέσπισαν ρητή διάταξη δεν ανέφεραν ότι πριν από τη θέσπισή της ακολουθούσαν άλλη πρακτική. Αυτό δείχνει μάλλον ότι η εξασφάλιση της καταβολής των παροχών χωρίς περιορισμούς στους (πρώην) ασφαλισμένους που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος ήταν εύκολος στόχος, στον οποίο ανταποκρίθηκαν σχεδόν όλοι οι τύποι συστημάτων.

Για τις αντίστοιχες παραπομπές στις εθνικές διατάξεις, βλ. παράρτημα 1 – πίνακα 3 «Διασυνοριακές καταβολές» στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που επισυνάπτεται στην έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 98/49/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998, σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων επικουρικής (συμπληρωματικής) συνταξιοδότησης των μισθωτών και των μη μισθωτών που μετακινούνται εντός της Κοινότητας.

3. Διασυνοριακή ασφάλιση των αποσπασμένων εργαζόμενων

Το άρθρο 6 αφορά τους αποσπασμένους εργαζόμενους κατά την έννοια του κανονισμού αριθ. 1408/71/ΕΟΚ. Η απόσπαση αυτού του είδους συνεπάγεται ότι ένας εργαζόμενος τοποθετείται προσωρινά από τον εργοδότη του σε άλλο κράτος μέλος από αυτό στο οποίο απασχολείται κανονικά. Η μέγιστη περίοδος απόσπασης είναι 12 μήνες. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να παραταθεί έως τους 24 μήνες. Καθ' όλη τη διάρκεια της απόσπασης υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ της κατεχόμενης θέσης και του αποσπασμένου εργαζόμενου.

Ο εργαζόμενος που είναι έτοιμος να εργαστεί προσωρινά στο εξωτερικό για τον εργοδότη του διακατέχεται από τη θεμιτή προσδοκία ότι δεν θα υποστεί καμία οικονομική ζημία όσον αφορά τα δικαιώματά του για επικουρική σύνταξη. Η μετάβαση σε άλλο σύστημα ενόσω βρίσκεται στο εξωτερικό – εφόσον υπάρχει τέτοιο σύστημα – μπορεί να του προκαλέσει σοβαρή οικονομική ζημία. Ο εργαζόμενος μπορεί, π.χ., να μην αποκτά πρόσθετα δικαιώματα κατά τη διάρκεια της απόσπασής του σε άλλη χώρα επειδή αδυνατεί να καλύψει την περίοδο κτήσης που ενδέχεται να ισχύει σε αυτή τη χώρα. Επίσης, μπορεί να προκύψουν δυσκολίες εάν το νέο σύστημα δεν είναι συμβατό με το προηγούμενο σύστημα. Για παράδειγμα, είναι περίπλοκος ο υπολογισμός των αναλογουσών αναγκών χορήγησης σε περίπτωση αλλαγής από πρόγραμμα καθορισμένων παροχών σε πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών. Αυτά τα προβλήματα μπορούν να αποφευχθούν χάρις στη διασυνοριακή ασφάλιση, που σημαίνει παραμονή στο σύστημα προέλευσης κατά τη διάρκεια της περιόδου απόσπασης. Επομένως, το άρθρο 6 επιτρέπει τη διασυνοριακή ασφάλιση και ορίζει ότι οι εργοδότες και οι αποσπασμένοι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συνεχίζουν την καταβολή εισφορών στο οικείο σύστημα επικουρικής συνταξιοδότησης του κράτους μέλους προέλευσης κατά τη διάρκεια της απόσπασης σε άλλο κράτος μέλος. Στις περιπτώσεις που συνεχίζεται η καταβολή των εισφορών, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εξασφαλίσουν ότι οι

αποσπασμένοι εργαζόμενοι και οι εργοδότες απαλλάσσονται από κάθε υποχρέωση καταβολής εισφορών σε άλλο κράτος μέλος.

α) Θεσπισμένα μέτρα για τη δυνατότητα καταβολής εισφορών από τους ίδιους τους αποσπασμένους εργαζόμενους ή για λογαριασμό τους, άρθρο 6 παράγραφος 1

Ορισμένα κράτη μέλη ανέφεραν ότι δεν υπήρχε ανάγκη να θεσπιστούν ειδικά μέτρα για να επιτραπεί η συνέχιση της καταβολής εισφορών κατά τη διάρκεια της απόσπασης. Κατά κανόνα, ο λόγος που επικαλέστηκαν τα κράτη μέλη είναι ότι, στην περίπτωση της απόσπασης, οι συμφωνίες και οι συλλογικές συμβάσεις που σχετίζονται με την παροχή επικουρικής σύνταξης στο κράτος μέλος προέλευσης εξακολουθούν να δεσμεύουν τα συμβαλλόμενα μέρη. Επομένως – σύμφωνα με αυτά τα κράτη μέλη – οι εισφορές από τους ίδιους τους αποσπασμένους εργαζόμενους ή για λογαριασμό τους καταβάλλονται κανονικά, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν την καταβολή εισφορών. Επί πλέον, υποστηρίζεται ότι η συμμόρφωση με το άρθρο 6 παράγραφος 1 προκύπτει από την απουσία απαγορευτικών ρυθμίσεων για την καταβολή εισφορών σε συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης κατά τη διάρκεια της απόσπασης.

Εντούτοις, μερικά κράτη μέλη θέσπισαν ρητές διατάξεις προκειμένου να εξασφαλίσουν τη συνέχιση της καταβολής των σχετικών ποσών κατά τη διάρκεια της απόσπασης. Τέτοιες διατάξεις εφαρμόζονται στη Γαλλία, την Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, τις Κάτω Χώρες, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα, την Πορτογαλία, τη Σουηδία και τη Νορβηγία.

Στην Ελλάδα το δικαίωμα για συνέχιση της καταβολής εισφορών πρέπει να ασκηθεί εντός τριάντα ημερών από την παραλαβή της κοινοποίησης της απόσπασης από τον ίδιο τον εργαζόμενο, ενώ στις άλλες προαναφερθείσες χώρες δεν υπάρχει κανένας ειδικός περιορισμός στην άσκηση αυτού του δικαιώματος. Οι σχετικές διατάξεις του Λουξεμβούργου και της Σουηδίας ορίζουν ότι η καταβολή όχι μόνον μπορεί αλλά και πρέπει να συνεχίζεται κατά τη διάρκεια της περιόδου απόσπασης.

β) Απαλλαγή από εισφορές, άρθρο 6 παράγραφος 2

Η απαίτηση αυτή αφορά τα κράτη μέλη που έχουν υποχρεωτικά συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης. Όπως συμβαίνει και με ένα υποχρεωτικό σύστημα επικουρικής συνταξιοδότησης εν γένει ή μια υποχρεωτική ασφάλιση σε συγκεκριμένο κλάδο, τα συστήματα αυτού του είδους μπορούν να σταθούν εμπόδιο στην αρχή της απαλλαγής από την καταβολή εισφορών σε συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης άλλου κράτους μέλους. Επομένως, σε αυτές τις περιπτώσεις το κράτος μέλος υποδοχής πρέπει να εξασφαλίσει ότι οι αποσπασμένοι εργαζόμενοι και οι εργοδότες τους δεν καλύπτονται από το υποχρεωτικό σύστημα.

Ορισμένα κράτη μέλη δήλωσαν ότι δεν χρειάζονταν ρητή διάταξη για να εφαρμόσουν το άρθρο 6 παράγραφος 2. Αυτά τα κράτη μέλη, εξηγώντας τον λόγο για τον οποίο συμβαίνει αυτό, υποστήριξαν γενικά ότι δεν υπάρχει κανένα υποχρεωτικό σύστημα επικουρικής συνταξιοδότησης εν γένει ή ότι δεν υπάρχει νομοθεσία που να καθιστά υποχρεωτική την ασφάλιση σε κάποιο σύστημα.

Άλλα κράτη μέλη θέσπισαν ωστόσο ειδικές διατάξεις. Ο ολλανδικός νόμος, π.χ., ορίζει ότι σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια απόσπασης στις Κάτω Χώρες συνεχίζεται η καταβολή εισφορών σε άλλο κράτος μέλος, ο εργαζόμενος που έχει αποσπασθεί στις Κάτω Χώρες και ο εργοδότης του απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής εισφορών στις Κάτω Χώρες.

Αντίστοιχες διατάξεις υπάρχουν στο Βέλγιο, τη Γαλλία, τη Δανία, τη Σουηδία (στην τελευταία μόνον εν μέρει) και τη Νορβηγία.

Η Ελλάδα, το Λουξεμβούργο, η Μάλτα και η Πορτογαλία έχουν επίσης θεσπίσει ειδικές διατάξεις σχετικά με αυτό το θέμα, αλλά από μια άλλη σκοπιά. Ο ελληνικός νόμος, π.χ., ορίζει ότι ο αποσπασμένος εργαζόμενος και, εφόσον προβλέπεται, ο εργοδότης του απαλλάσσονται από κάθε υποχρέωση καταβολής εισφορών σε συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης άλλου κράτους μέλους. Το Λουξεμβούργο, η Μάλτα και η Πορτογαλία έχουν θεσπίσει σχεδόν την ίδια διάταξη. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής θεωρούν ότι η διάταξη αυτού του είδους ενδεχομένως δεν συμβάλλει στην εφαρμογή του άρθρου 6 παράγραφος 2, αφού είναι αμφίβολο εάν η εν λόγω διάταξη μπορεί να εφαρμοστεί στα κράτη μέλη στα οποία αποσπάται ο εργαζόμενος.

Εάν ένας εργαζόμενος πρόκειται να εργαστεί για λογαριασμό του εργοδότη του στο εξωτερικό για ένα μικρό χρονικό διάστημα, πρέπει να γνωρίζει τι θα συμβεί με τα δικαιώματά του για επικουρική συνταξιοδότηση κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Τόσο ο ίδιος όσο και ο εργοδότης του επιθυμούν μια απλή διαδικασία που δεν θα τους επιβαρύνει με πρόσθετες δαπάνες και περίπλοκες διοικητικές διατυπώσεις. Χάρις στη διασυνοριακή ασφάλιση έχουν στη διάθεσή τους το μέσο που καθιστά εφικτή μια τέτοια ρύθμιση. Από αυτό το μέσο ωφελούνται ιδίως οι υπάλληλοι των πολυεθνικών επιχειρήσεων, οι οποίοι κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους ενδέχεται να δεχθούν αρκετές τέτοιες αποσπάσεις. Όπου δεν υπήρχε έννομο δικαίωμα για διασυνοριακή ασφάλιση, η συνέχιση καταβολής των εισφορών επιτρεπόταν ή απαγορευόταν ανάλογα με τη διατύπωση των αντίστοιχων συμβάσεων. Με τη νομική κατοχύρωση του εν λόγω δικαιώματος, ο εργαζόμενος και ο εργοδότης απέκτησαν εν προκειμένω νομική ασφάλεια, η οποία είναι απαραίτητη για τον προγραμματισμό αποσπάσεων.

Για τις αντίστοιχες παραπομπές στις εθνικές διατάξεις, βλ. παράρτημα 1 – πίνακα 4 «Διασυνοριακή ασφάλιση των αποσπασμένων εργαζόμενων» στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που επισυνάπτεται στην έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 98/49/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998, σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων επικουρικής (συμπληρωματικής) συνταξιοδότησης των μισθωτών και των μη μισθωτών που μετακινούνται εντός της Κοινότητας.

4. Παροχή ενημέρωσης στους ασφαλισμένους

Σύμφωνα με το άρθρο 7 της οδηγίας, τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα ώστε οι εργοδότες, οι διευθύνοντες ή άλλοι αρμόδιοι για τη διαχείριση των συστημάτων επικουρικής συνταξιοδότησης να παρέχουν κατάλληλη ενημέρωση στους μετακινούμενους εργαζόμενους σχετικά με τα συνταξιοδοτικά δικαιώματά τους και τις επιλογές που έχουν στη διάθεσή τους όταν μετακινούνται σε άλλο κράτος μέλος. Η ενημέρωση αυτή πρέπει να αντιστοιχεί τουλάχιστον στην ενημέρωση που δίνεται σε ασφαλισμένους ως προς τους οποίους δεν καταβάλλονται πλέον εισφορές, αλλά αυτοί παραμένουν στο ίδιο κράτος μέλος.

Οι επικουρικές συντάξεις, ιδίως στην περίπτωση των κρατών μελών που διαθέτουν συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης με υψηλό επίπεδο παροχών, αποτελούν σημαντική συνιστώσα της εισοδηματικής προστασίας κατά το γήρας. Είναι επομένως φυσικό ότι τα άτομα που προτίθενται να εργαστούν σε άλλο κράτος μέλος θέλουν να έχουν σαφή αντίληψη των συνεπαγόμενων συνεπειών για τα κεκτημένα συνταξιοδοτικά δικαιώματά τους πριν λάβουν την οριστική τους απόφαση. Ως εκ τούτου, η επαρκής ενημέρωση σε αυτό τον τομέα είναι απολύτως απαραίτητη.

Ορισμένα κράτη μέλη αναφέρθηκαν στην ανωτέρω ελάχιστη απαίτηση και δήλωσαν ότι δεν θέσπισαν κανένα ειδικό μέτρο όσον αφορά την ενημέρωση που πρέπει να παρέχεται στους ασφαλισμένους. Εν προκειμένω υποστηρίζεται ότι το φάσμα της ενημέρωσης είναι εναρμονισμένο με το περιεχόμενο της οδηγίας και είναι ίδιο για όλους τους ασφαλισμένους, ανεξάρτητα από το εάν παραμένουν στο κράτος μέλος καταγωγής τους ή μετακινούνται σε άλλο κράτος μέλος.

Εντούτοις, οκτώ κράτη (Ελλάδα, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες, Λεττονία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Νορβηγία και Πορτογαλία) θέσπισαν εν προκειμένω ρητούς κανόνες. Είναι πολύ σημαντικό να ενημερώνονται επαρκώς οι εργαζόμενοι, ιδίως όσον αφορά τις επιλογές και τις εναλλακτικές λύσεις που έχουν στη διάθεσή τους, πριν μετακινηθούν σε άλλο κράτος μέλος για να εργαστούν. Σε μερικά κράτη μέλη η οδηγία έδωσε αφορμή για επέκταση των δικαιωμάτων ενημέρωσης για τα θέματα αυτά. Όμως οι περισσότερες χώρες αναφέρθηκαν στις απαιτήσεις για ενημέρωση που είχαν ήδη θεσπίσει πριν από την έκδοση της οδηγίας.

Για τις αντίστοιχες παραπομπές στις εθνικές διατάξεις, βλ. παράρτημα 1 – πίνακα 5 «Παροχή ενημέρωσης στους ασφαλισμένους» στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που επισυνάπτεται στην έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 98/49/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998, σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων επικουρικής (συμπληρωματικής) συνταξιοδότησης των μισθωτών και των μη μισθωτών που μετακινούνται εντός της Κοινότητας.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Όσον αφορά τα δύο πρώτα μέτρα για τη διασφάλιση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων – ίση μεταχείριση όσον αφορά τη διατήρηση και διασυνοριακές καταβολές – η ανάλυση των απαντήσεων των κρατών μελών δείχνει ότι σύμφωνα με ορισμένα κράτη μέλη τα δικαιώματα αυτά ήταν ήδη επαρκώς διασφαλισμένα στις επικράτειές τους πριν τεθεί σε ισχύ η οδηγία. Εντούτοις, η νομική κατοχύρωση των δικαιωμάτων αυτών μέσω της οδηγίας θα προσδώσει μεγαλύτερη νομική ασφάλεια, βοηθώντας έτσι τους εργαζομένους που εξετάζουν το ενδεχόμενο να μετακινηθούν στο εξωτερικό. Επιπλέον, με την ενσωμάτωση αυτών των αρχών στη νομοθεσία της ΕΕ υπάρχει εγγύηση ότι ο μετακινούμενος εργαζόμενος δεν θα έρθει αντιμέτωπος με μια κατάσταση που δεν ανταποκρίνεται στις προδιαγραφές που έχουν θεσπιστεί σε επίπεδο ΕΕ.

Τα δικαιώματα που καθορίζονται στο άρθρο 6 όχι μόνο χρησιμεύουν στην αύξηση της νομικής ασφάλειας, αλλά και προσφέρουν μια απλή διαδικασία που επιτρέπει σε έναν ασφαλισμένο να συνεχίσει να σωρεύει τα δικαιώματά του για επικουρική συνταξιοδότηση κατά τη διάρκεια της απόσπασής του. Επομένως το άρθρο 6, με το οποίο επιτρέπεται η διασυνοριακή ασφάλιση, είναι χρήσιμο γιατί παρέχει επαρκή προστασία στους εργαζομένους που αποσπώνται προσωρινά σε άλλο κράτος μέλος. Είναι εξίσου σημαντικό να μην καταστεί λιγότερο ελκυστική αυτή η διασυνοριακή ασφάλιση επειδή ο εργοδότης ή ο εργαζόμενός του πρέπει να καταβάλει εισφορές λόγω του υποχρεωτικού συνταξιοδοτικού συστήματος που ισχύει στα κράτη μέλη στα οποία αποσπάται ο εργαζόμενος. Συνεπώς, η διευκόλυνση της διασυνοριακής ασφάλισης των αποσπασμένων εργαζόμενων μπορεί να θεωρηθεί σημαντικό βήμα για τη διευκόλυνση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού στον τομέα της βραχυχρόνιας απόσπασης κατά την έννοια του κανονισμού 1408/71/ΕΟΚ.

Όσον αφορά την ενημέρωση που παρέχεται στους ασφαλισμένους, σημαντικός ήταν ο αντίκτυπος της οδηγίας στις κανονιστικές ρυθμίσεις των κρατών μελών για την ενημέρωση,

και τούτο ακόμη και αν βάσει των περισσότερων ισχυόντων κανόνων απαιτείτο ήδη η παροχή ενημέρωσης στον ελάχιστο βαθμό που ορίζει το άρθρο 7.

Τα συστήματα επικουρικής συνταξιοδότησης δεν έχουν ακόμη εξελιχθεί σε όλα τα κράτη μέλη σε σημαντική συνιστώσα των εθνικών συνταξιοδοτικών συστημάτων. Εντούτοις, όπως κατέδειξε η κοινή έκθεση σχετικά με επαρκείς και βιώσιμες συντάξεις[9], πολλά κράτη μέλη έχουν προβεί πρόσφατα σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στα συνταξιοδοτικά θέματα, οι οποίες έχουν αντίκτυπο στον σχεδιασμό των συστημάτων επικουρικής συνταξιοδότησης των κρατών αυτών. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις συνήθως προσδίδουν αυξημένο ρόλο στην παροχή επικουρικής σύνταξης για την εξασφάλιση επαρκούς εισοδηματικής προστασίας στην τρίτη ηλικία για τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι επομένως πολύ σημαντικό να προβλεφθεί επαρκής προστασία για τα δικαιώματα επικουρικής συνταξιοδότησης του εργαζομένου που ασκεί το δικαίωμά του να ζει και να εργάζεται σε άλλο κράτος μέλος.

Μετά την έκδοση της υπό εξέταση οδηγίας ακολούθησαν και άλλες νομοθετικές πράξεις σε επίπεδο ΕΕ, οι οποίες συνέβαλαν στην ενίσχυση της άσκησης του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων ως εξής:

Διασυνοριακές καταβολές

Η πρώτη νομοθετική πράξη αφορά την εγγύηση των διασυνοριακών καταβολών, μετά την αφαίρεση τυχόν φόρων και τραπεζικών επιβαρύνσεων. Η κινητικότητα των εργαζομένων μπορεί να επηρεαστεί όχι μόνον από τη μη είσπραξη του καταβαλλόμενου ποσού, αλλά και από την αφαίρεση μεγάλων τραπεζικών επιβαρύνσεων πριν καταβληθεί το ποσό σε άλλη χώρα. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2560/2001 της 19ης Δεκεμβρίου 2001 σχετικά με τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ βοηθά στη μείωση των επιβαρύνσεων αυτού του είδους.

Διασυνοριακή ασφάλιση

Στον τομέα της διασυνοριακής ασφάλισης, η έκδοση της οδηγίας 2003/41/ΕΚ, της 3ης Ιουνίου 2003, για τις δραστηριότητες και την εποπτεία των ιδρυμάτων που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών («οδηγία ΙΕΣΠ», γνωστή και ως «οδηγία για τα συνταξιοδοτικά ταμεία») αποτελεί άλλη μια νομοθετική πρωτοβουλία σε επίπεδο ΕΕ. Η αμοιβαία αναγνώριση της εποπτείας των ιδρυμάτων που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών (ΙΕΣΠ), η οποία θεσπίστηκε με την οδηγία, αποτελούσε βασική προϋπόθεση για να αναπτύξουν τα ιδρύματα αυτά διασυνοριακή δραστηριότητα, και επομένως παρέχει τη δυνατότητα για διασυνοριακή ασφάλιση. Χάρις στις συναφείς διατάξεις, η οδηγία ΙΕΣΠ διευκολύνει σε σημαντικό βαθμό τη διασυνοριακή κινητικότητα. Το πλεονέκτημα της διασυνοριακής ασφάλισης είναι ότι ο εργαζόμενος μπορεί να παραμείνει στο ίδιο σύστημα ενώ μετακινείται σε θέση απασχόλησης σε άλλο κράτος μέλος, και κατ' αυτό τον τρόπο δεν γίνεται αλλαγή συστήματος.

Η πρωτοβουλία που ανέλαβε η Επιτροπή στον τομέα της φορολογίας των συντάξεων με σκοπό να καταργήσει όλους τους φορολογικούς κανόνες που συνεπάγονται διάκριση σε βάρος των μη εγχώριων συνταξιοδοτικών ταμείων στοχεύει στη διευκόλυνση της

---

[9] Κοινή έκθεση της Επιτροπής και του Συμβουλίου σχετικά με επαρκείς και βιώσιμες συντάξεις, όπως εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 6 Μαρτίου (Απασχόληση, Κοινωνική Πολιτική, Υγεία και Καταναλωτές) και στις 7 Μαρτίου 2003 (Οικονομικά και Δημοσιονομικά Θέματα) ως συμβολή στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιήθηκε στις 20-21 Μαρτίου 2003, σ. 8-9, αριθ. εγγράφου του Συμβουλίου: 6527/2/03/REV 2.

διασυνοριακής ασφάλισης. Με την ανακοίνωση COM (2001) 214, η Επιτροπή ανήγγειλε την παρακολούθηση των εθνικών φορολογικών κανόνων που παρεμποδίζουν τη διασυνοριακή ασφάλιση σε συνταξιοδοτικά συστήματα, καθώς και τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική συμμόρφωση με τη Συνθήκη. Κατόπιν αυτού, η Επιτροπή έχει κινήσει διαδικασία επί παραβάσει σύμφωνα με το άρθρο 226 της συνθήκης ΕΚ κατά ορισμένων κρατών μελών[10].

Απαιτήσεις για ενημέρωση

Στον τομέα της ενημέρωσης θεσπίστηκαν επίσης πρόσθετα μέτρα στο πλαίσιο της οδηγίας ΙΕΣΠ. Με την οδηγία αυτή έγινε ένα βήμα εμπρός, καθώς απαιτείται από τα ιδρύματα που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών να δίνουν στους ασφαλισμένους και στους δικαιούχους τους μια σειρά ενημερωτικών στοιχείων για θέματα που άπτονται των παροχών τους. Ωστόσο, επειδή το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας ΙΕΣΠ δεν είναι ακριβώς ίδιο με αυτό τής υπό εξέταση οδηγίας, οι διατάξεις αυτές δεν αφορούν όλους τους φορείς παροχής επικουρικής σύνταξης.

Προοπτικές

Καμία κυβέρνηση δεν ανέφερε ότι υπάρχει ακόμη διακριτική μεταχείριση σε εγχώριες και διασυνοριακές υποθέσεις, ούτε ότι παρακωλύεται στην πράξη η άσκηση των δικαιωμάτων σχετικά με τις αποσπάσεις εργαζομένων στο εσωτερικό του εκάστοτε κράτους μέλους. Το ίδιο, σχεδόν χωρίς καμία εξαίρεση, υποστήριξαν στις απαντήσεις τους τα μέλη του φόρουμ για τις συντάξεις. Μόνον ένα μέλος δήλωσε ότι υπάρχουν προβλήματα όσον αφορά την πρακτική εφαρμογή της οδηγίας.

Για παράδειγμα, το μέλος επισήμανε ότι υπάρχουν δυσκολίες στην άσκηση του δικαιώματος για συνέχιση καταβολής εισφορών στο σύστημα καταγωγής κατά τη διάρκεια της απόσπασης.

Όταν γινόταν αναφορά στα μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι στο πλαίσιο αυτό, οι κυβερνήσεις και τα μέλη του φόρουμ για τις συντάξεις αναφέρονταν τις περισσότερες φορές στα προβλήματα που προκύπτουν εξαιτίας των διαφορετικών φορολογικών συστημάτων και των διαφορετικών κανόνων για την απόκτηση των δικαιωμάτων. Το τελευταίο πρόβλημα αφορά αυτό που συνήθως ονομάζεται «δυνατότητα μεταφοράς» των δικαιωμάτων επικουρικής σύνταξης, αφορά δηλαδή τη δυνατότητα απόκτησης και διατήρησης συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων σε περίπτωση επαγγελματικής κινητικότητας. Σε άλλες περιπτώσεις, το πρόβλημα μπορεί να έγκειται στη διεκδίκηση των δικαιωμάτων στην πράξη και όχι απλώς στην άσκησή τους.

Ωστόσο, η υπό εξέταση οδηγία δεν αντιμετωπίζει αυτά τα εμπόδια στην κινητικότητα. Επομένως, υπάρχουν ακόμη εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και δη στον τομέα των επικουρικών συντάξεων. Η άποψη αυτή εκφράζεται στην ίδια την οδηγία με διατυπώσεις που αναφέρουν ότι η οδηγία αποτελεί μόνον ένα πρώτο μέτρο (βλ. αιτιολογική σκέψη 4) και ότι απλώς «συμβάλλει» στην εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία (βλ. αιτιολογική σκέψη 7 και άρθρο 1).

---

[10] Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στη διεύθυνση: http://europa.eu.int/comm/taxation_customs/taxation/personal_tax/pensions/index_en.htm

Η Επιτροπή παραδέχεται ότι η ανεπαρκής δυνατότητα μεταφοράς των δικαιωμάτων επικουρικής συνταξιοδότησης μπορεί να δημιουργήσει σημαντικά εμπόδια στην κινητικότητα των εργαζομένων και επομένως στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, η οποία αποτελεί ένα από τα βασικά δικαιώματα που κατοχυρώνονται στη Συνθήκη.

Η Επιτροπή προέβη δύο φορές σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους, εκ των οποίων η δεύτερη έγινε τον Σεπτέμβριο του 2003 [SEC (2003) 916]. Με την ανακοίνωση αυτή, η Επιτροπή ξεκίνησε το δεύτερο στάδιο των διαβουλεύσεων με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με τα μέτρα για τη βελτίωση της δυνατότητας μεταφοράς των δικαιωμάτων επαγγελματικής σύνταξης και πρότεινε εν προκειμένω τη διαπραγμάτευση ενός ευρωπαϊκού συλλογικού πλαισίου. Επειδή οι απόψεις των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά την ανάγκη έναρξης διαπραγματεύσεων διίστανται, η Επιτροπή υπέβαλε στις 20 Οκτωβρίου 2005 πρόταση οδηγίας για τη βελτίωση της δυνατότητας μεταφοράς των δικαιωμάτων επικουρικής συνταξιοδότησης[11].

[11] (COM(2005) 507 τελικό της 20.10.2005). Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη βελτίωση της δυνατότητας μεταφοράς των δικαιωμάτων συμπληρωματικής συνταξιοδότησης